

Avoimuusrekisterin
esittelytilaisuus
25.4.2023

Klo 9.30 Tilaisuuden avaus

Niklas Wilhelmsson, yksikönpäällikkö, oikeusministeriö

Klo 9.40 Avoimuusrekisterilain esittely

Sami Demirbas, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

Klo 10.25 Avoimuusrekisterin käyttöönotto, valvonta ja neuvottelukunta

Jonna Carlson, valvontapäällikkö, VTV

Klo 11.10 Kysymyksiä ja vastauksia avoimuusrekisteristä

Päätössanat

Matti Okko, johtaja, VTV

Tilaisuuden avaus

Niklas Wilhelmsson, yksikönpäällikkö

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Avoimuusrekisterilaki

Sami Demirbas, erityisasiantuntija

Yleistä avoimuusrekisterilaista

- Avoimuusrekisterin perustaminen oli yksi pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toimenpiteistä demokratian ja oikeusvaltion kehittämiseksi.
- Laki on valmisteltu parlamentaarisen ohjausryhmän ja laajapohjaisen asiantuntijatyöryhmän toimesta. Valmistelun aikana kuultiin laajasti kansalaisyhteiskunnan ja edunvalvonnan toimijoita. Valmistelun aineisto: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM033:00/2019>
- Eduskunta hyväksyi lain 24.2.2023. Eduskuntakäsittelyn aineisto: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_98+2022.aspx
- Laki tulee voimaan 1.1.2024
- Avoimuusrekisterilaista on julkaistu opas, joka sisältää yleiskuvauksen rekisteristä, siihen liittyvistä keskeisistä käsitteistä, menettelyistä ja toimijoista: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-775-7>
- Laissa säädetään oikeushenkilöille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille velvollisuus ilmoittaa rekisteriin eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvasta vaikuttamistoiminnasta ja siihen liittyvästä, elinkeinona harjoitettavasta vaikuttamistoiminnan neuvonnasta.
- Tarkoituksena on parantaa kansalaisten tiedonsaantia eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvasta pitkä lobbauksesta, joka nykyisellään jää usein julkisuuslain ulottumattomiin ja siten piiloon.

1 § Avoimuusrekisteri

Päätöksenteon avoimuuden lisäämiseksi sekä päätöksentekoon kohdistuvan pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen vaikuttamisen ja siihen liittyvän elinkeinona harjoitettavan neuvonnan rekisteröintiä varten on ilmoitusmenettelyyn perustuva avoimuusrekisteri.

Ilmoitusvelvollisuuden muodostuminen

Mistä tekijöistä ilmoitusvelvollisuus muodostuu?

Toimija

Oikeushenkilö

Yksityinen
elinkeinonharjoittaja

Toiminta

Vaikuttamistoiminta
(lobbaus)

Vaikuttamistoiminnan
neuvonta (lobbaukseen
liittyvä konsulttitoiminta)

Vaikuttamistoiminnan kohde

Eduskunta

Ministeriöt

Ilmoitusvelvolliset toimijat ja toimijoihin liittyvät poikkeukset (3 §)

- Ilmoitusvelvollisia toimijoita voivat olla oikeushenkilöt tai yksityiset elinkeinonharjoittajat.
- Ilmoitusvelvollisten toimijoiden osalta on kuitenkin säädetty joitakin poikkeuksia:
  - yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka eivät harjoita päätoimisesti vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa
  - asunto-osakeyhtiöt
  - valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai Ahvenanmaan maakunnan viranomainen, valtion liikelaitos ja muu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos kuin yliopisto
  - eduskunnan kanslia, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Ihmisoikeuskeskus, valtionalouden tarkastusvirasto sekä Ulkopoliittinen instituutti
  - puolueet, puolueyhdistykset, eduskuntaryhmät ja ehdokkaiden tukiyhdistykset
  - julkisyhteisöt ja -toimijat silloin, kun ne harjoittavat lakisääteisiä tehtäviään
  - kansainväliset hallitustenväliset järjestöt
  - vieraan valtion ja Euroopan unionin edustajat, esimerkiksi diplomaatit
  - asianajajat, luvansaaneet oikeudenkäyntiavustajat ja julkiset oikeus-avustajat paitsi silloin, kun ne harjoittavat vaikuttamistoimintaa tai sellaista vaikuttamistoiminnan neuvontaa, jossa ei ole kyse asiakkaan oikeudellisen aseman määrittelystä, asiakkaan avustamisesta hallintoasiassa, oikeussäännöksen soveltamista koskevasta neuvonnasta tai muusta asiakkaan toimintaan liittyvästä oikeudellisesta neuvonnasta.
- Laissa myös erikseen korostettu, ettei se koske järjestäytymätön kansalaistoimintaa, vaaleissa ehdokkaana olevan henkilön valitsijayhdistyksiä tai yksityishenkilöiden toimintaa.

Vaikuttamiskohteet (2 § 1 mom.)

- Ilmoitusvelvollisuuden syntyminen edellyttää vaikuttamiskohteen olevan eduskunta tai ministeriö. Esimerkiksi kuntapäätäjiin tai valtion virastoihin kohdistuvaa vaikuttamistoimintaa ei rekisteröidä avoimuusrekisteriin.
- Eduskunnalla tarkoitetaan:
  - kansanedustajia
  - kansanedustajien avustajia
  - eduskuntaryhmien henkilökuntaa
  - eduskunnan virkamiehiä
- Ministeriöllä tarkoitetaan:
  - ministeriä
  - ministerin toimikaudeksi asetettuja valtiosihteereitä
  - ministerin erityisavustajia
  - ministeriön virkamiehiä
  - ministeriöiden asettamia selvityshenkilöitä
- Vaikuttamiskohteiden osalta avoimuusrekisteri ei edellytä toimenpiteitä tai synnytä velvollisuuksia. Ilmoitusvelvollisuus on aina vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa harjoittavalla.

Avoimuusrekisteriin ilmoitettava toiminta:

1. Vaikuttamistoiminnan kohteeseen kohdistuva yhteydenpito, jolla pyritään vaikuttamaan valmisteluun ja päätöksentekoon edistämällä tiettyä etua tai muuta vastaavaa tavoitetta
2. Vaikuttamistoiminnan neuvonta, jossa vaikuttamistoimintaa tehdään asiakkaan puolesta tai tälle annetaan muunlaista vaikuttamistoiminnan tukea
3. Vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavien suhdetoiminta

Avoimuusrekisterilaissa määritellään sekä ilmoitettava toiminta että toiminta, jota ei tarvitse ilmoittaa

Avoimuusrekisteriin ei tarvitse ilmoittaa:

- Pienimuotoinen vaikuttamistoiminta
- Tavanomainen asiointi viranomaisessa
- Julkinen esiintyminen yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa
- Joukkoviestintä ja uutis- tai asiakaskirjeen lähettäminen
- Journalistisessa tarkoituksessa tehty tiedonkeruu
- Osallistuminen kuulemiseen tai viranomaisen asettamaan työryhmään
- Vaikuttamistoiminnan neuvonta julkishallinnon toimijoille ja eräille muille laissa mainituille tahoille
- Viranomaisen selvityshenkilönä toimiminen
- Valtion omistajaohjaukseen sisältyvä yhteydenpito
- Puolueyhdistyksen tai puolueen lähiyhteisön yhteydenpito puolueen toimijoihin
- Yhteydenpito, jonka paljastuminen voi vaarantaa yleisen tai kansallisen turvallisuuden

Vaikuttamistoiminta (2 § 2 mom.)

- Vaikuttamistoiminta on omaan lukuun harjoitettavaa, vaikuttamistoiminnan kohteeseen kohdistuvaa yhteydenpitoa, jolla pyritään vaikuttamaan asian valmisteluun ja päätöksentekoon edistämällä tiettyä etua tai tavoitetta.
- Asian valmistelua ja päätöksentekoa tulkitaan avoimuusrekisterin osalta laajasti. Esimerkiksi sellainen varhainen vaikuttaminen, joka ei kohdistu mihinkään muodollisesti aloitettuun valmisteluun, on ilmoitettavaa tietoa. Ilmoitettavan vaikuttamistoiminnan ei myöskään tarvitse kohdistua mihinkään tiettyyn päätökseen tai hankkeeseen, vaan se voi olla myös luonteeltaan yleisempää suhdetoimintaa.
- Keskeistä vaikuttamistoiminnassa on yhteydenpito lobbaajan ja vaikuttamiskohteen välillä. Yhteydenpidon muodolla ja suunnalla ei ole merkitystä. Yhteydenpito voi olla tapaamisia, puheluita, sähköposteja tai muita vastaavia yhteydenpidon tapoja.

Vaikuttamistoiminnan neuvonta (2 § 3 mom.)

- Vaikuttamistoiminnan neuvonta on asiakkaan toimeksiannosta elinkeinona harjoitettavaa asiakkaan puolesta tehtyä vaikuttamistoimintaa tai asiakkaalle annettavaa muuta aiheeseen liittyvää neuvontaa.
- Laki ei edellytä, että asiakas nimenomaisesti tilaa vaikuttajaviestintään liittyvän palvelun, vaan palvelu voi olla myös esimerkiksi viestinnän ja markkinoinnin palveluita, sisäistä kehittämistä tai oikeudellista neuvontaa.
- Ilmoitusvelvollisuus ei riipu asiakkaan yhteydenpidon toteutumisesta, vaan ainoastaan annetun neuvonnan ja tuen luonteesta.
- Kun on kysymys vaikuttamistoiminnan neuvonnasta, ilmoitusvelvollisuus on vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavalla yrityksellä.
- Vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavan on myös ilmoitettava asiakassuhteen ulkopuolella tapahtuvasta vaikuttamistoiminnan kohteeseen kohdistuvasta yhteydenpidosta, jossa vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavan pyrkimyksenä on vaikuttamistoiminnan neuvonnan harjoittamista hyödyttävien yhteyksien luonti vaikuttamistoiminnan kohteisiin tai tietojen vaihto vaikuttamistoiminnan kohteiden kanssa (ns. vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavien suhdetoiminta). (5 § 2 mom.)
- Asiakkaan itsensä harjoittamasta vaikuttamistoiminnasta on ilmoitusvelvollisuus aina asiakkaalla.

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa (1/5) (4 §)

- Pienimuotoinen vaikuttamistoiminta
  - Pienimuotoista vaikuttamistoimintaa on toiminta, jossa yksittäisiä yhteydenpitokertoja on kalenterivuoden aikana enintään viisi.
  - Yhdeksi yhteydenottokerraksi lasketaan esimerkiksi puhelinkeskustelu tai sähköpostiviesti. Yhdellä yhteydenottokerralla voi olla useampi kuin yksi vastaanottaja. Esimerkiksi usealle vastaanottajalle lähetetty sähköpostiviesti lasketaan yhdeksi yhteydenotoksi.
- Tavanomainen asiointi viranomaisessa
  - Tavannomaista asiointia viranomaisessa ovat esimerkiksi erilaiset lupa- tai tukiasioiden hoitaminen ja hankintoihin osallistuminen. Lisäksi muun muassa lakisääteisten velvoitteiden hoitaminen viranomaisessa tai viranomaisen ohjaus-, tarkastus-, neuvonta- tai tiedonkeruutoiminta on tavanomaista asiointia viranomaisessa.

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa (2/5)

- Osallistuminen viranomaisen asettamaan työryhmään tai kuultavana oleminen
  - Viranomaisten kutsusta osallistuminen työryhmiin, neuvottelukuntiin tai vastaaviin toimielimiin tai kuultavana oleminen ei synnytä ilmoitusvelvollisuutta. Tällainen yhteydenpito tulee dokumentoiduksi normaalissa hallintotoiminnassa viranomaisten toimesta.
- Julkinen esiintyminen yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa
  - Julkisena esiintymisenä tehtävää lobbaamista ei ilmoiteta avoimuusrekisteriin.
  - Julkisella esiintymisellä tarkoitetaan esiintymistä tai yleisössä oloa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa. Tyypillisiä yleisötilaisuuksia ovat esimerkiksi messut, markkinat, yleisölle suunnatut juhlat, urheilukilpailut ja näytökset.
  - Erilaiset tilaisuudet voivat sisältää sekä yleisölle avoimia että pienemmälle joukolla suunnattuja, suljettuja tilaisuuksia. Jälkimmäinen toiminta ei tällöin täyttäisi julkisen tilaisuuden kriteeriä.
- Journalistisessa tarkoituksessa tehty tiedonkeruu

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa (3/5)

- Joukkoviestintä ja uutis- tai asiakaskirjeen lähettäminen
  - Joukkoviestintä on rajattu ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Joukkoviestinnällä tarkoitetaan tietojen, mielipiteiden ja muiden viestien toimittamista vapaasti valikoituvalle vastaanottajakunnalle. Samoin laajalle joukolle ja lähtökohtaisesti julkiseksi tiedoksi tarkoitetut asiakas- ja uutiskirjeet tai vastaavat pääsääntöisesti yksisuuntaiset viestit eivät kuulu ilmoitusvelvollisuuden piiriin.
- Valtion omistajaohjaukseen sisältyvä yhteydenpito
  - Valtion omistajaohjauksen osalta hallitusten ja hallitusneuvostojen kokoukset ja muu virallinen yhteydenpito jäävät avoimuusrekisterin ulkopuolelle, sillä ne tulevat dokumentoiduksi muutoinkin. Sen sijaan omistajaohjaukseen liittyvä muu, epävirallinen yhteydenpito on ilmoitettava avoimuusrekisteriin.

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa (4/5)

- Puolueen lähiyhteisönä tehty yhteydenpito oman puolueen kansanedustajiin, kansanedustajien avustajiin, ministereihin, ministereiden erityisavustajiin ja ministerin toimikaudeksi nimitettyihin valtiosihteereihin.
- Viranomaisen selvityshenkilönä toimiminen
  - Viranomaisten asettamat selvityshenkilöt ovat ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolella. Usein selvityshenkilöt toimivat yksityishenkilöinä, jolloin he joiden perusteella rajautuvat ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle.
- Sellainen yhteydenpito, jonka paljastuminen voi vaarantaa yleisen tai kansallisen turvallisuuden.

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa (5/5)

- Vaikuttamistoiminnan neuvonta julkishallinnon toimijoille ja eräille muille laissa mainituille tahoille
  - Vaikuttamistoiminnan neuvontaa, jota annetaan sellaisille toimijalle, joka avoimuusrekisterilaissa on rajattu ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle, ei tarvitse ilmoittaa. Toimijat on lueteltu avoimuusrekisterilain 3 §:n 2 momentin 1-7 kohdassa.

Tietojen ilmoittaminen avoimuusrekisteriin

Avoimuusrekisteri toimii kaksiportaisella ilmoitusmenettelyllä

- Avoimuusrekisteriin ilmoitetaan tietoja vaikuttamistoiminnasta ja vaikuttamistoiminnan neuvonnasta rekisteröinti-ilmoituksella ja toimintailmoituksella.
- Avoimuusrekisteriin merkittävistä tiedoista säädetään 6 §:ssä.
- Myös vaikuttamistoiminnan ja vaikuttamistoiminnan neuvonnan lopettamisesta tai siitä, jos vaikuttamistoiminta muuttuu pysyvästi pienimuotoiseksi, tehdään ilmoitus.
- Tiedot ilmoittaa aina ilmoitusvelvollinen eli vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa harjoittava.
- Tiedot annettava sähköisesti (avoimuusrekisteri.fi), ellei rekisteriviranomainen erityisestä syystä hyväksy tietojen ilmoittamista paperilla.

Rekisteröinti-ilmoitus (7 §)

- Ilmoitusvelvollinen ilmoittaa rekisteriin rekisteröinti-ilmoituksessa seuraavat tiedot:
  - toiminimensä ja mahdolliset aputoiminimet
  - yritys- tai yhteistötunnuksensa tai vastaavan yksilöivän tunnisteen
  - yhteystietonsa
  - päätoimialansa ja yleiskuvauksen toiminnasta
  - Jäsenyytensä vaikuttamistoimintaa harjoittavissa yhdistyksissä.
- Vaikuttamistoimintaa tai vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavan on tehtävä rekisteröinti-ilmoitus viimeistään vaikuttamistoiminnan tai vaikuttamistoiminnan neuvonnan aloittamispäivänä.
- Rekisteröintimenettely ei rajoita tai hidasta vaikuttamistoiminnan aloittamista ja harjoittamista, koska kyseessä on ilmoitusmenettelystä.

Toimintailmoitus (8 §)

- Toimintailmoituksessa ilmoitusvelvollinen ilmoittaa avoimuusrekisteriin harjoittamastaan vaikuttamistoiminnasta tai vaikuttamistoiminnan neuvonnasta sekä niihin liittyvistä taloudellisista tiedoista.
- Toimintailmoitus tehdään kahdesti vuodessa. Taloudelliset tiedot ilmoitetaan kuitenkin vain kerran vuodessa edeltävältä kalenterivuodelta.
- Ilmoitettavat tiedot riippuvat siitä, harjoittaako ilmoitusvelvollinen vaikuttamistoimintaa vai vaikuttamistoiminnan neuvontaa. Ilmoitusvelvollisen on myös ilmoitettava, mikäli ei ole harjoittanut raportoitavan jakson aikana ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevaa toimintaa.
- Tiedot ilmoitetaan liikesalaisuuden estämättä.
  - Asianajajat, luvansaaneet oikeudenkäyntiavustajat ja julkiset oikeus-avustajat, jotka harjoittavat vaikuttamistoimintaa tai sellaista vaikuttamistoiminnan neuvontaa, jossa ei ole kyse asiakkaan oikeudellisen aseman määrittelystä, asiakkaan avustamisesta hallintoasiassa, oikeussäännöksen soveltamista koskevasta neuvonnasta tai muusta asiakkaan toimintaan liittyvästä oikeudellisesta neuvonnasta, ilmoittamat tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Vaikuttamistoiminnasta ilmoittaminen

- Vaikuttamistoiminnan osalta ilmoitetaan:
  - vaikuttamistoiminnan kohde
  - yhteydenpidon aihe(et)
  - pääasialliset yhteydenpidon tavat.
- Taloudellisina tietoina vaikuttamistoiminnasta ilmoitetaan:
  - edellisen kalenterivuoden aikana vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden määrä ja vaikuttamistoimintaan käytetty henkilötyövuodet
  - vaikuttamistoimintaan liittyvät markkinointi- ja edustamiskulut
  - ostopalveluina hankittu vaikuttamistoiminnan neuvonnan euromääräiset kustannukset.

Vaikuttamistoiminnan neuvonnasta ilmoitetaan

- Vaikuttamistoiminnan neuvonnan osalta ilmoitetaan:
  - asiakkaan toiminimi tai mahdollinen aputoiminimi, yritys- tai yhteisötunnus tai muu vastaava yksilöintitunnus, asiakkaan yhteystietona sähköpostiosoite tai postiosoite ja puhelinnumero
  - asiakkaan puolesta tehtävän vaikuttamistoiminnan kohteet sekä yhteydenpidon aiheet ja pääasialliset yhteydenpitotavat
  - tiedot asiakkaalle annettavan tuen laadusta.
- Taloudellisina tietoina vaikuttamistoiminnan neuvonnasta ilmoitetaan:
  - vaikuttamistoiminnan neuvonnan euromääräinen liikevaihto.
- Vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavat ilmoittavat asiakassuhteen ulkopuolisesta vaikuttamiskohteeseen kohdistuvasta yhteydenpidosta (ns. suhdetoiminta) yhteydenpidon kohteen, aiheet sekä pääsääntöiset yhteydenpidon tavat.

Vaikuttamiskohteiden yksilöinnistä

- Henkilön tarkkuudella avoimuusrekisteriin yksilöidään kansanedustajat, ministerit, ministereiden toimikaudeksi nimitetyt valtiosihteerit ja erityisavustajat, eduskunnan pääsihteeri ja apulaispääsihteeri, ministeriöiden kansliapäälliköt ja osastopäälliköt sekä ministeriöiden asettamat selvityshenkilöt.
- Kansanedustajien avustajien ja eduskuntaryhmien henkilöstön osalta ilmoitetaan tieto eduskuntaryhmästä.
- Ministeriöiden muihin virkamiehiin kohdistuvan yhteydenpidon osalta ilmoitetaan tieto osastosta ja yksiköstä.
- Eduskunnan kanslian muihin virkamiehiin kohdistuvan yhteydenpidon osalta ilmoitetaan tieto valiokunnasta, osastosta ja yksiköstä taikka muusta vastaavasta organisaation osasta.

Avoimuusrekisterin toimintailmoitusten vuosikello

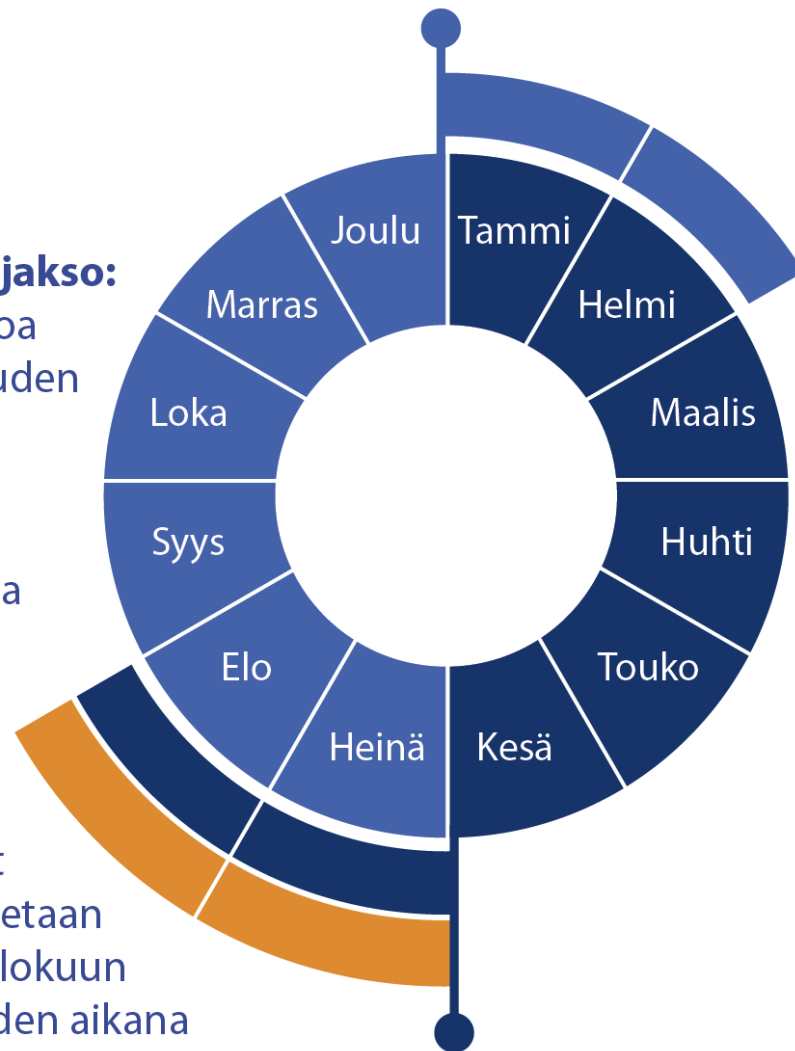
- Kalenterivuosi sisältää kaksi ilmoituskautta ja kaksi raportointijaksoa.
- Kuuden kuukauden raportointijaksoa seuraa aina kahden kuukauden ilmoituskausi.

Ilmoituskausi:

Edellisen raportointijakson tiedot ilmoitetaan avoimuusrekisteriin toimintailmoituksella kahden kuukauden ilmoituskauden aikana

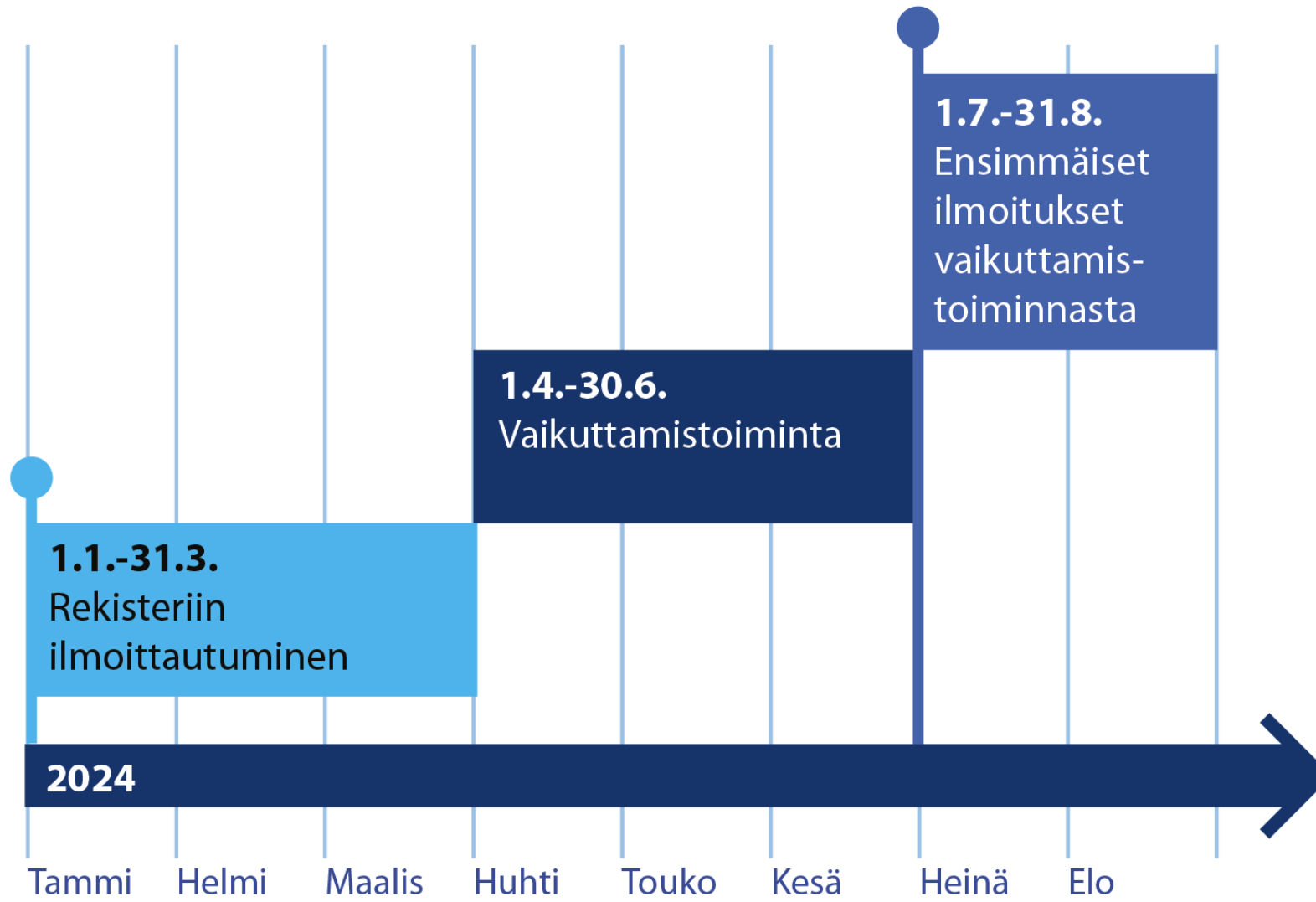
Raportointijakso:

Ilmoitusjaksoa edeltävä kuuden kuukauden vaikuttamistoiminta tai sen neuvonta

Taloudelliset tiedot ilmoitetaan vain heinä-elokuun ilmoituskauden aikana

Ensimmäisten ilmoitusten aikataulu (13 §)

Ilmoitusvelvollisuuden päättyminen (7 § ja 8 §)

- Ilmoitusvelvollisuus voi päättyä kahdella tavalla:
  - jos vaikuttamistoiminta muuttuu pysyvästi pienimuotoiseksi.
  - jos vaikuttamistoiminnan ja vaikuttamistoiminnan neuvonnan harjoittaminen lakkaa pysyvästi.
- Ilmoitusvelvollisen on tehtävä asiasta ilmoitus ja hoidettava ilmoituspäivään mennessä kertyneet velvoitteet, minkä jälkeen ilmoitusvelvollisuus lakkaa.

Tietojen julkisuus ja arkistointi (12 §)

- Avoimuusrekisteriin ilmoitettavat tiedot ovat verkossa avoimesti saatavilla ja kenen tahansa tarkasteltavissa.
- Tiedot ovat avoimesti saatavilla verkkopalvelussa 10 vuoden ajan, jonka jälkeen ne arkistoidaan pysyvästi myöhempää, esimerkiksi tutkimuskäyttöä varten.

Avoimuusrekisterin valvonta

Valtiontalouden tarkastusvirasto rekisterin valvojana (9 §)

- Avoimuusrekisteriin tehtävien ilmoitusten tarkastamisesta ja ilmoitusvelvollisuuden valvonnasta huolehtii valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV).
- VTV ohjaa ja neuvoo ilmoitusvelvollisia avoimuusrekisteriin tehtävien ilmoitusten tekemisessä.
- Mahdollisia avoimuusrekisteriin liittyviä laiminlyöntejä valtiontalouden tarkastusvirasto voi selvittää oma-aloitteisesti, vaikuttamiskohteen pyynnöstä, ulkopuolisen antaman vihjeen tai julkisuudessa käsiteltyjen tietojen perusteella.
- VTV voi kehottaa tekemään ilmoituksen tai lisäämään, täydentämään ja korjaamaan avoimuusrekisterin tietoja. Kehotuksen tehostamiseksi valtiontalouden tarkastusvirasto voi määrätä uhkasakon.
  - Ilmoitusvelvollisen perustietoihin merkitään kehotukset, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko.
- VTV toimii tietosuoja-asetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä. Henkilötietojen oikaisuun sovelletaan tietosuoja-asetuksen säännöksiä.
- VTV voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten vaikuttamistoiminnan ja vaikuttamistoiminnan neuvonnan taloudelliset tiedot muodostetaan. (6 § 5 mom.)

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudet (10 §)

- Laiminlyöntitapausten selvittämiseksi ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten estämättä annettava valtiontaloudentarkastusviraston pyynnöstä selvitys.
- Mikäli pyydetty ilmoitusvelvollisen selvitys ei ole riittävä, valtiontalouden tarkastusvirasto voi pyytää lisäselvitystä myös vaikuttamiskohteelta.
- Tiedot selvitysten pyytämisestä ja selvitykset itsessään eivät tule osaksi avoimuusrekisteriä, vaan ne ovat viranomaisen asiakirjoja joihin sovelletaan julkisuuslakia.

Vuosiraportti ja kertomus avoimuusrekisteristä (9 §)

- Valtiontalouden tarkastusvirasto laatii vuosittain raportin avoimuusrekisterin toiminnasta ja valvonnasta.
- Kerran vaalikaudessa valtiontalouden tarkastusvirasto antaa eduskunnalle kertomuksen avoimuusrekisteriin toiminnasta ja valvonnasta.

Neuvottelukunta

Neuvottelukunta (11 §)

- Avoimuusrekisteriä varten on neuvottelukunta, jonka asettaa valtiontalouden tarkastusvirasto.
- Neuvottelukunnan tehtävänä on toimia avoimuusrekisterin yhteistyöfoorumina ja seurata avoimuusrekisterin toimintaa, tehdä aloitteita rekisterin toiminnan kehittämiseksi ja toimia virallisena yhteistyöelimenä sidosryhmille. Neuvottelukunta laatii myös hyvää edunvalvontatapaa koskevat suositukset.
- Neuvottelukunnan toimikausi on kolme vuotta. Neuvottelukunta on neuvoa antava toimielin eikä se käytä julkista valtaa. Neuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.
- Neuvottelukunnassa ovat edustettuina ilmoitusvelvollisten edustajia, tutkijoita, keskeiset ministeriöt ja viranomaiset sekä muita avoimuusrekisteriin liittyviä sidosryhmiä.
- Ensimmäinen neuvottelukunta asetetaan jo keväällä 2023.

Seuranta ja jälkikäteisarviointi

Seuranta ja jälkikäteisarviointi

- Oikeusministeriö vastaa avoimuusrekisteriä koskevan lainsäädännön seurannasta ja kehittämisestä.
- Eduskunnan ponnet
  1. Eduskunta edellyttää, että avoimuusrekisterilain soveltamisalaa eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvaan vaikuttamistoimintaan seurataan ja kokemusten perusteella arvioidaan soveltamisalan laajentamista muille hallinnon tasoille kohdistuvaan vaikuttamistoimintaan.
  2. Eduskunta edellyttää, että avoimuusrekisterilain toimivuutta ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan laaja-alaisesti ja kattavasti kiinnittäen huomiota muun muassa ilmoitusvelvollisuuteen ja sen rajauksiin, ilmoitettaviin tietoihin ja ilmoitusmenettelyyn sekä sanktiojärjestelmään. Myös sääntelyn vaikutuksia kansalaisyhteiskunnan ja yritysten yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ja vaikuttamistoimintaan tulee seurata.

www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi

Avoimuusrekisterin käyttöönotto, valvonta ja neuvottelukunta

Jonna Carlson

Valvontapäällikkö

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Päivän aiheet

- 1) Valtiontalouden tarkastusvirasto
- 2) Rekisterinpitäjän tehtävät
- 3) Neuvottelukunta
- 4) Sähköisen rekisterin rakentaminen, ylläpito ja kehittäminen
- 5) Aikataulua ja katse eteenpäin

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiontalouden ylin
ulkoinen tarkastaja

Eduskunnan yhteydessä

Riippumaton

Laajat
tietojensaantioikeudet

Valvoo
finanssipolitiikkaa

Perustuslaillinen asema
ja tehtävät

Tarkastaa valtion
taloudenhoitoa

Valvoo vaali- ja
puoluerahoitusta

Rekisterinpitäjä
avoimuusrekisterissä

Laaduntarkastus

Pääjohtaja
Sami Yläoutinen

Sisäinen tarkastus

Tarkastusyksikkö
Johtaja Jaakko Eskola

Tuloksellisuustarkastus:

Koulutus, ympäristö ja luonnonvarat

Leena Juvonen

Turvallisuus ja oikeusvaltio Lassi Perkinen

Omaisuus ja julkinen hallinto Teemu Kalijärvi

Työ, elinkeinot ja hyvinvointi Sari Hanhinen

Tilintarkastus:

Talousarvion noudattaminen Sami Kummila

Taloudenhoidon yhteiset prosessit

Sebastian Seemer

Valtionavut Christa Laurila

Valtion omaisuus Heli Nikander

Valtion turvallisuus Harri Myllyoja

Valvontayksikkö
Johtaja Matti Okko

**Finanssipolitiikan valvonta
ja tarkastus**

Matti Okko

Valvonta ja kantelut

Jonna Carlson

- **Avoimuusrekisteri**
- **Vaali- ja puoluerahoitusvalvonta**
- **Kantelut ja väärinkäytösilmoitukset**

Yhteiset palvelut
Johtaja Tuula Sandholm

Henkilöstöpalvelut

Taru Heiskala

Talouspalvelut

Jenni Leppälahti

Tietohallinto ja tilat

Juhani Heimsch

Viestintä ja verkostot

Jaana Beversdorf

Rekisterinpitäjän tehtävät

Rekisterinpitäjän tehtävät – 9 § (1/2)

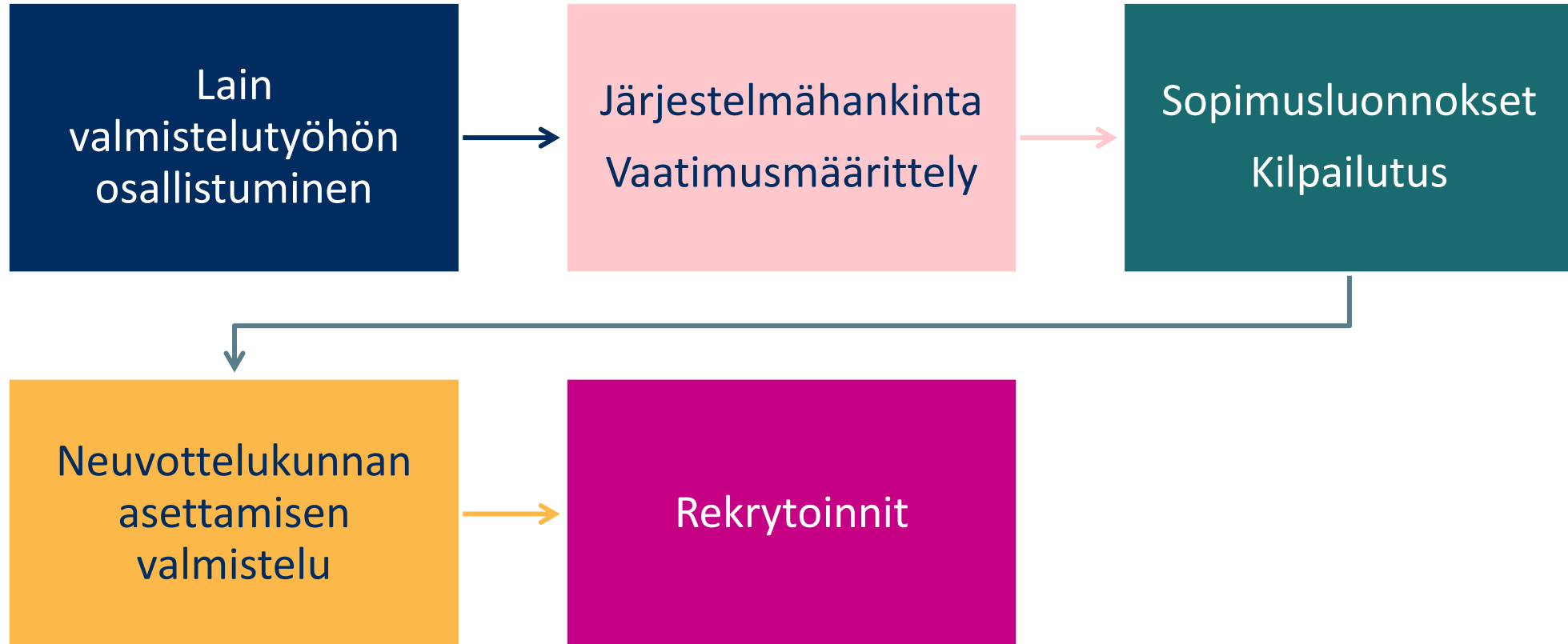
- 1) Ohjaa ja neuvoo ilmoitusvelvollisia tekemään laissa säädetyt ilmoitukset.
- 2) Tarkistaa, että rekisteröinti-ilmoituksen tehneet ilmoitusvelvolliset ovat tehneet toimintailmoituksen.
- 3) Tarkistaa, että ilmoitusvelvollisen ilmoitus vaikuttamistoiminnan ja vaikuttamistoiminnan neuvonnan pysyvästä lopettamisesta tai vaikuttamistoiminnan muuttumisesta pienimuotoiseksi täyttää laissa säädetyt edellytykset.
- 4) Selvittää ilmoitukseen liittyviä laiminlyöntiepäilyksiä.

Rekisterinpitäjän tehtävät – 9 § (2/2)

- 5) Tarvittaessa kehottaa tekemään ilmoituksen tai lisäämään, täydentämään ja korjaamaan avoimuusrekisterin tietoja.
- 6) Ylläpitää ja kehittää sähköistä rekisteriä.
- 7) Asettaa neuvottelukunnan.
- 8) Tekee vuosiraportin rekisterin toiminnasta ja valvonnasta.
- 9) Antaa vaalikausittain eduskunnalle kertomuksen rekisterin toiminnasta ja valvonnasta.

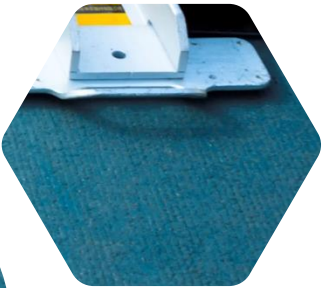
Kehotuksen tehostamiseksi tarkastusvirasto voi määrätä uhkasakon.

Valmistautuminen rekisterinpitäjän tehtäviin

**Valmistautumisella
viiveettömään
starttiin**

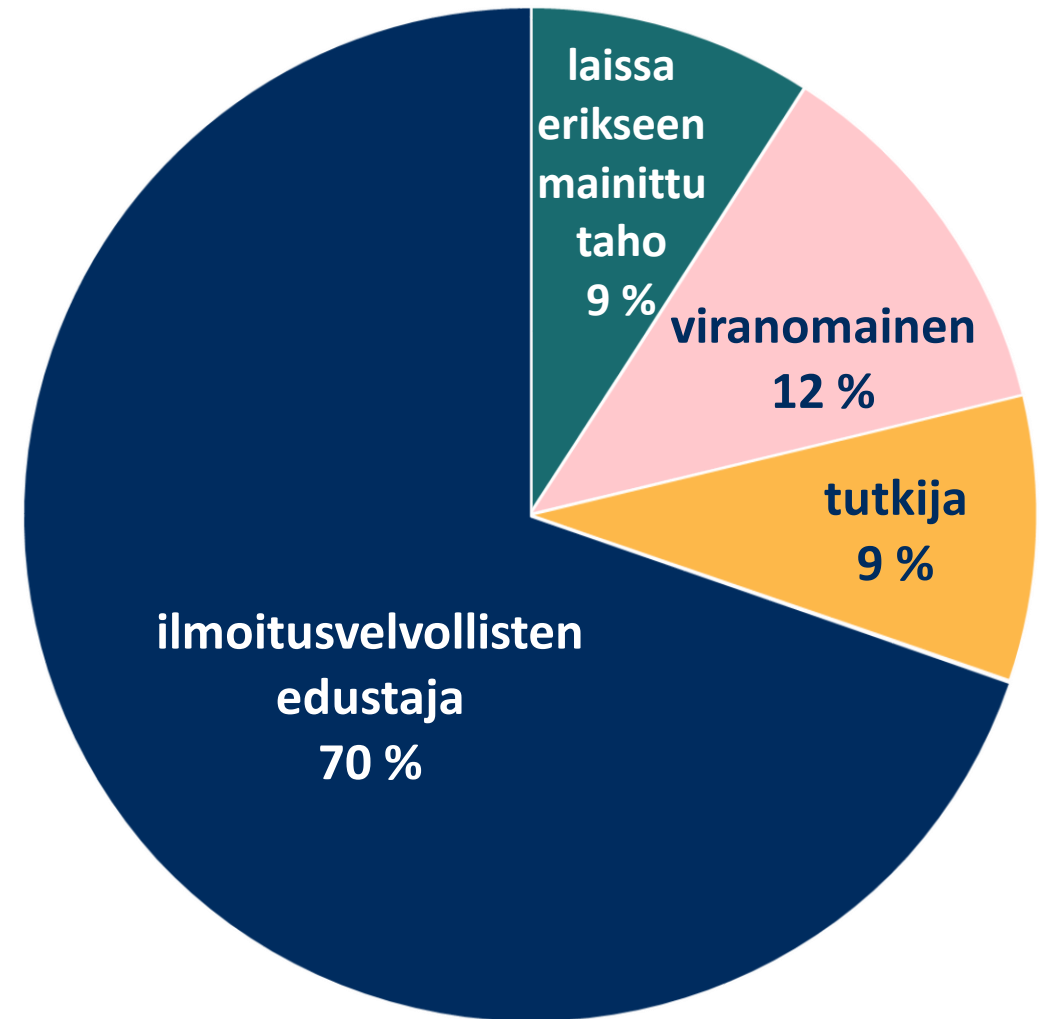

Neuvottelukunta – 11 §

VTV asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan neuvottelukunnan

Neuvottelukunnassa tulee olla:

1. ilmoitusvelvollisten edustajia
2. aihepiiriin perehtyneitä tutkijoita sekä
3. viranomaisia siten, että ainakin OM, VM ja VTV ovat edustettuina neuvottelukunnassa.

Neuvottelukunnan tehtävät

Avoimuusrekisterilain 11 §:n 1 mom. ja 3 mom. mukaan neuvottelukunnan tehtävänä on

- seurata avoimuusrekisterin toimintaa
- tehdä aloitteita rekisterin toiminnan kehittämiseksi
- toimia virallisena yhteistyöelimenä sidosryhmille
- laatia ja ylläpitää hyvää edunvalvontaa koskevat suositukset.

”Neuvottelukunnan luonteen edellyttämä kokoonpano ja VTV:n riippumattomuusvaatimus huomioon ottaen neuvottelukunnalla ei kuitenkaan olisi päätösvaltaa. Neuvottelukunnan tehtävä on neuvoa-antava, eikä se käytä julkista valtaa.”

Sähköisen rekisterin rakentaminen, ylläpito ja kehittäminen

Avoimuusrekisterin järjestelmäkokonaisuus

Koostuu seuraavista osista:

- **Kaikille avoin julkinen verkkopalvelu**, jossa esitetään Avoimuusrekisteriin tallennetut julkiset tiedot, tiedoista koostetut raportit sekä viestinnälliset sisällöt.
- **Ilmoitusvelvollisten asiointipalvelu**, joka tukee avoimuusrekisteriin liittyviä keskeisiä prosesseja.
- **VTV:n hallinto- ja ylläpitokäyttöliittymät** valvonnan tueksi ja mahdollistamiseksi.

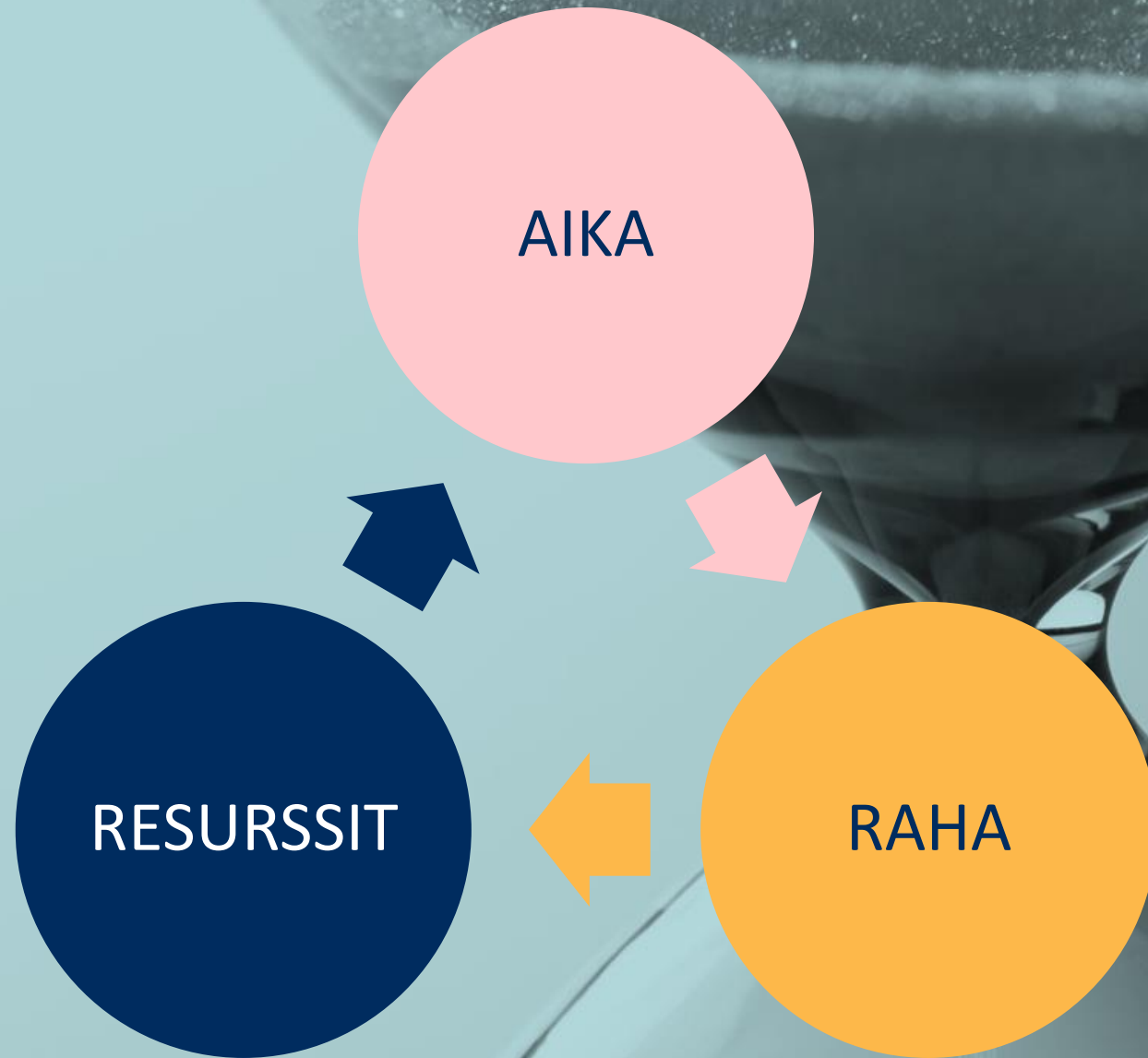

- Ilmoitusvelvolliset
- Vaikuttamistoiminnan kohteet
- Rekisterin tietoja hyödyntävät tahot
- VTV

Järjestelmän rakentamista ohjaavat periaatteet

Rekisterin käyttöönotto
tapahtuu vaiheittain

Aikataulua ja katse eteenpäin

5.2.2023 16.5.2023 24.8.2023 2.12.2023 11.3.2024 19.6.2024 27.9.2024

Tulevia tapahtumia ja katse tulevaisuuteen

- Neuvottelukunnan ensimmäinen kokous 10.5.2023.
- VTV & oikeusministeriö perehdyttävät uusia kansanedustajia avoimuusrekisteristä.
- Seuraava yleinen info-tilaisuus valmistelun etenemisestä kesäkuussa (toteutustapa: TEAMS).
- Tulossa myöhemmin: kohderyhmäkohtaisia tapahtumia, yleisiä infotilaisuuksia avoimuusrekisteristä, neuvottelukunnan kokouksia ja koulutuksia.

Kiitos!

Tack!

Kysymyksiä ja vastauksia avoimuusrekisteristä

Päätössanat

Matti Okko

Johtaja

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Kiitos!

Tack!